VÜQAR ƏHMƏD YARADICILIĞINDA QARABAĞ MÖVZUSU

(Əvvəli ötən saylarımızda)

Tarixi mövzuda yazdığı "Koroğlu" (2020) romanı Vüqar Əhmədin dördüncü romanıdır. Vüqar Əhmədin “Koroğlu” dastanının motivləri əsasında yazılmış roman Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Mübariz İbrahimovun əziz xatirəsinə ithaf olunub.

Filologiya elmləri doktoru, professor Seyfəddin Rzasoy roman haqqında fikirlərini belə qeyd edir: ”Vüqar Əhməd bu əsəri Azərbaycanın qəhrəmanlıq tarixinə adını qızıl hərflərlə yazmış, eyni zamanda azğın düşmənə Azərbaycan əsgərinin onların düşündüyü kimi zəif, qorxaq, aciz deyil, yer üzündə tayı-bərabəri olmayan, cəsarəti, rəşadəti bütün dünyaya nümunə ola bilən bir əsgər olduğunu bir neçə saatın ərzində yüzlərlə erməni dığasını cəhənnəmin dibinə göndərmiş Mübariz İbrahimova ithaf etmişdir. Əslində, həqiqətən də, Mübariz İbrahimov Koroğluya çox bənzəyir. Etiraf etmək lazımdır ki, biz bir xalq olaraq zəmanəmizin Koroğlusunu çoxdan gözləyirdik və budur, Koroğlu yeni qiyafədə, artıq Misri qılıncla yox, müasir silahlarla silahlanmış, lakin fiziki qüdrətindən, zirəkliyindən, qorxmazlığından, vətənpərvərliyindən, basılmazlığından, yenilməzliyindən, yüksək mənəvi keyfiyyətlərindən, nəcib sifətlərindən, əməlisalehliyindən, işıqlı imanından, eyni zamanda qüsursuz yaraşıqlı görkəmindən Koroğlunu bizə çox xatırladan yeni bir Koroğlu peyda oldu. Və gəlişilə hələ qiyamətə qədər də Koroğluların doğulacağını populist nitqlərlə, alovlu çıxışlarla yox, heyrətamiz ruhu, cəsurluğu və fövqəladə hərbi bacarığı ilə bəyan etdi.”(16)

Vüqar Əhməd yaradıcılıq yoluna şeirlə başlayıb. Ölməz klassiklərimiz və XX əsrin böyük şairlərindən bəhrələnən Vüqar Əhməd xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadənin yaradıcılığından ilham alaraq poeziyamıza qədəm qoyub. Vüqar Əhməd şeirimizə öz dəst-xəttilə, yeni nəfəs gətirməklə poeziyamızda yeni bir cığır açıb. Hələ tələbəlik illərində böyük xalq yazıçımız İsmayıl Şıxlıdan, şairlər Zahid Xəlil, Firuzə Məmmədli, görkəmli ədəbiyyatşünas, dilçi-alimlərdən Xeyrulla Məmmədov, Himalay Qasımov, Qəzənfər Kazımov, Abbas Hacıyev kimi müəllimlərdən dərs alması, xalq şairləri Nəbi Xəzri və Cabir Novruzla sıx təmasda olması, Xalq şairi Məmməd Arazdan mənəvi dəstək və xeyir-dua alması onun bir şair kimi yetişməsində mühüm rol oynamışdır.

Xalq şairi Məmməd Araz Vüqar Əhmədin “İlhamım gələndə” kitabına yazdığı ön sözündə onun yaradıcılığını belə səciyyələndirərək yazır: “Yaradıcılığını izlədiyim qələm, söz sahiblərindən biri də Vüqar Əhməddir. O, bizim klassiklərə, yaşlı nəslə mənsub şairlərin yaradıcılığına hər zaman həssas yanaşmış, onların poeziyalarından bəhrələnmiş, öz töhfələrini vermişdir. Vüqar poeziyamızda öz inamlı addımlarını atır. Inanıram ki, Vüqar bundan sonrada öz oxucularını təzə-təzə şeirləri ilə sevindirəcək və onlara mənəvi zövq verəcək”.(4.,s.3)

Bildiyimiz kimi, Vüqar Əhməd yaradıcılıq yolunda poema janrına da müraciət edib. Şairin indiyə kimi “Anam mənim”, “Məhəbbət poeması”, “Əski məhəllə”, “Ağlayan uşaq”, “Abşeron” adında 5 poeması işıq üzü görüb. “Məhəbbət” poeması 203 misradan ibarətdir. Poemada Vüqar Əhməd Vətənə məhəbbət hissini ön plana çəkir:

Vətən məhəbbəti necə müqəddəs,
Onu sevməlidir, hər insan hər kəs...
Sözüm odur, biz Vətəndən doymayaq,
Düşmən qabağında biz qul olmayaq.(17.,56)

Onun şeirlərinin mövzu dairəsi çoxşaxəli, müxtəlif istiqamətli, dilin zənginliyi, bədii təsir qüvvəsi isə durmadan artdı, getdikcə qüvvətləndi. Şeirlərinin başlıca leytmotivini Vətən, Qarabağ dərdi, Şuşa və Təbriz nisgili, Göyçə harayı, Ana, məhəbbət və sevgi, təbiət mövzuları təşkil edir. Şairin 2005-ci ildə nəşr olunan “Yaxşı günlər öndədir” kitabı “Vətəndir” qəzəli ilə açılır.. Mənə elə gəlir ki, “Vətəndir” qəzəlində qəzəlxanımız Vahidin ruhu duyulur, bəhrələri hiss olunur. Dahi şairlərin əsərlərində də vətən mövzusu başlıca anlam təşkil edir. Amma Vüqar Əhmədin “Vətəndir” qəzəlində isə bütöv Azərbaycan vəsf olunur:

Qoy sizə ərz eləyim dönə-dönə, Vətəndir,
Harda “Segah” çalınsa, ora mənə Vətəndir.
Qibləgahım, məbədim, son pənahım Vətəndir,
Dinim, Kəbəm, Quranım, səcdəgahım Vətəndir.
Bakı, Gəncə, Naxçıvan, Qarabağım Vətəndir,
Göz açdığım Abşeron, göy Xəzərim Vətəndir.(4.s,12)

Vətən, Torpaq dərdini, son gümanı olan Vətəninə sevgisini, segaha olan qayğını, hörmətini ümuminin dərdinə çevirməyi bacarır. Şair xalq üçün, Vətən üçün alışıb yanmasa soydaşlarına haqq və həqiqət yolunu göstərə bilməz. Bir sözlə, şair dünyaya yaşamaq üçün deyil, özünü yandırıb başqalarını yaşatmaq üçün gəlir, xalqının yaşadığı vəziyyəti öz şəxsi dərdi kimi qəlbində daşımalıdır.

Şairin yurduna, vətəninə olan sevgisi, onun düşmənlərinə nifrəti, kini sözə çevriləndə gülləyə dönür, oxucunun hisslərini alovlandırıb qəlpəyə çevirir.

Qarabağım yenə mənim olaydı,
Düşmənlərim cəhənnəmdə yanaydı,
Vətən məni ona oğul sanaydı,
Şükr edərəm mən buna da, bəsimdir.(4.,15)

Bu misralarda nə qədər dərin hikmət var- Qarabağın azad olması, düşmənlərdən intiqam almaq və Vətənin səni oğul sanması. Bu şairin arzusudur, harayıdır...Şair yüzlərin, minlərin arzusunu və harayını ümumiləşdirərək ümumi bir şəkildə öz qəlb döyüntülərini misralara düzür.

Vüqar Əhməd poeziyasının özəyini, rişəsini, canını, qanını, Qarabağ ağrısı, Qarabağ faciəsi, Qarabağ yarası onu yaradıcılığının əsasıdır. O, əksər şeirlərdə birbaşa, bəzən də tamam ayrı mövzularda yazdığı, poetik nümunələrdə bir misra ilə də olsa belə Qarabağ dərdinə toxunmadan keçə bilmir. “Cənnət Qarabağ” şeirindən bir parça Vüqar Əhmədin şair qəlbinin harayıdır. Şair Cıdır düzünə həsrət qaldığını deyərək sanki fəryad qoparır:

Ağdamım, Laçınım, Füzulim mənim,
Ləhcəsi şəkərdən şirinim mənim.
Ləhcəsi şirindən şirinim mənim,
Dərdlərin qəlbimə çəkib dağ mənim.
Həsrət qalıb ağlar gözüm üzünə,
Nəğmə qoşdum bayatına, sözünə,
Əlim çatmır əsir Cıdır düzünə,
Nəmli yanaq, cənnət-məkan Qarabağ. (5.,s 24)

V. Əhmədin yaradıcılığında milli ruh, vətəndaşlıq motivləri, tarixə, kökə qayıdış, yurd, torpaq həsrəti mühüm yer tutur.Onun vətənpərvərlik mövzusunda yazdığı şeirlərdə həyat, milli mənlik, tariximiz və hətta dünya hadisələri öz əksini tapır. Şair yaradıcılığı boyu həmişə şeirlərində Vətənini, onun zəhmət adamlarını, təbiətini, insanların daxili aləmini tərənnüm edib. Onun şeirlərində türkçülük, Azərbaycançılıq, xalqına sədaqət, yurduna bağlılıq qeyd olunmalı xüsusiyyətlərdir. Vətən duyğusu “Vətəni qorumağa” adlı şeirində öz əksini tapır:

Sola döndüm, döndüm sağa,
Yol verməRəm yad qonağa,
Yaş düşməsin bir yanağa,
Son qoyaraq ağlamağa,
Bu Vətəni qorumağa.
Sərkərdəmiz versə fərman,
Biz hazırıq hər gün, hər an,
Andımızdır bayraq, Quran,
Haydı, gedək Qarabağa,
Bu Vətəni qorumağa (5.,s.22)

Şair-publisist Vüqar Əhməd yaradıcılığı boyu şifahi xalq ədəbiyyatından, onun ayrı-ayrı janrlarından bəhrələnmişdir.Vüqar Əhmədin Qürbət sıxıntısı, ayrılıq, Vətən, Qarabağ məhəbbəti ilə bağlı “Vətən bayatıları” adlı silsilə bayatıları daha çoxdur. Məsələn:

Yol getdim Qarabağa,
Qoymadılar qabağa,
Öz doğma Vətənimdə
Mən dönmüşdüm dustağa.
Borana bax, qara bax,
Qara bəxtli Qarabağ.
“Aləm cənnətə dönsə,
Yaddan çıxmaz Qarabağ”.(4.,s.34)

Vüqar Əhmədin “Qarabağdır” adlı şeirində müəllifin keçirdiyi hiss-həyəcan daha canlı ifadə olunur. Əsərdə şairin bu faciələrin içərisində olduğu, hadisələri əsl vətəndaş kimi, qəlb ağrısı ilə duyması, əsərin təsirini daha da artırır.

Nə zamandır torpaqlarım işğaldadır,
Gör bu elim, bu Vətənim nə haldadır?
Qarabağda qulaq səsdə, göz yoldadır,
Torpaqlarım təzdən mənim olmayınca,
Ömrüm-günüm, yaşamağım mənə dağdır,
Hissim, duyğum, arzularım Qarabağdır.(4.,s.23)

Xanın, Bülbülün, Natəvanın oylağı olan Şuşa dərdi, Şuşa itkisi şairin ən yaralı yeridir.Tez-tez yuxularında Şuşanı görən şair Vüqar Əhmədin arzusu Şuşaya qovuşmaq, yenidən Şuşanı görməkdir. “Qarabağdayam” adlı fəlsəfi şeirində şair belə yazır:

Şuşanı yuxumda gördüm dün gecə,
Şəhərim bərbaddı, İlahi necə?!
Gecəykən röyada gündüz, həm gecə,
Cənnət bağındayam-Qarabağdayam.(4.,s.26)

Bütün yüksəkliklərdən ucada dayanan bir zirvə var: Şəhidlik zirvəsi. Torpaqlarımızın qorunması, Vətənimizin müdafiəsi uğrunda canından, qanından keçərək şəhidlik zirvəsinə ucalmaq isə ən böyük şərəf və qürurdur. Tanrı dərgahında şəhidlik mərtəbəsi peyğəmbərlikdən sonra ən yüksək zirvədir. Şəhidlərin Allah qatındakı məqamı ilə bağlı Qurani-Kərimdə buyurulur: “Allah yolunda öldürülənlərə (şəhid olanlara) “ölü” deməyin. Əksinə, onlar (Allah dərgahında) diridirlər, lakin siz bunu dərk etmirsiniz” (Bəqərə, 154).

Vətən, xalq, torpaq yolunda döyüşən Qarabağ qəhrəmanları Vüqar Əhmədin vətənpərvərlik ruhun-

da olan şeirlərində də öz əksini tapmışdır. Vətən torpağının azadlığı uğrunda şəhid olan oğullarımızın xatirəsini əziz tutan şair şəhidlik zirvəsini ən uca dağ sayır. Şəhid olan Qarabağın, Şuşanın fəryadına səs verməyimizi, ona yardımçı olmağımızı istəyir:

Bütün yer üzündə hey qalmaqaldır,
Şəhidlik zirvəsi-ən uca dağdır,
Şəhidlər Şuşadır, hey Qarabağdır,
Koroglum, Qoç Nəbim, qoçdu Şəhidlər,
Bu şeiri sizlərə qoşdum, Şəhidlər!(4.,s.33)

Şəhidlərimizi Koroğlu, Qoç Nəbi ilə müqayisə etməklə şair gənc nəsildə hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsinin düzgün formalaşması yollarında istiqamətverici qüvvə rolunu oynayır. Azərbaycan Dövlət müstəqilliyinə, dövlətimizə, Himnimizə, ordumuza və nəhayət, üçrəngli bayrağımıza hörmət və ehtiram edilməsini xüsusi vurğulayır:

Üş rəngli bir röyası var,
Dünyada türk dünyası var,
Milli himni, havası var,
Azərbaycan bayrağında.(4.,s.54)

“Şəhidim” şeirində Vüqar Əhməd şəhidlərimizin ümumiləşdirilmiş obrazını dolğun şəkildə verə bilib. Şeirdə müəllif şəhidlərə xitabən aşağıdakı misraları yana-yana, alovlana- alovlana yazıb:

Vətən torpağını qucan şəhidim,
Ruhları göylərə uçan şəhidim,
Torpağa qovuşdun haçan şəhidim?
Ömrü yarı qalan nakam şəhidim”. (4.,s.31)

Azərbaycan tarixinin şanlı səhifələrinə adını qızıl hərflərlə yazan mərdliyi, igidliyi ilə qəlbləri fəth edən şəhid general Polad Həşimovun xatirəsinə həsr etdiyi şeirində isə Milli Qəhrəmanımızın şəhid olması ilə kədərlənən şair ürək yanğısını poetik misralarla belə ifadə edir:

(Davamı var)

Dilbər RZAYEVA,
AMEA Nizami Gəncəvi adına
Ədəbiyyat İnstitutunun Mətbuat tarixi
və publisistika şöbəsi, elmi işçi